

Posouzení diplomové práce Kateřiny Chobotové

Komunikativní oblast turistiky – typologie textů, komunikativní strategie

a jazykové prostředky. Didaktické využití.

Z komunikativní oblasti turistiky si diplomantka vybrala texty knižních turistických průvodců k typologickému vymezení, zkoumání jejich funkcí, komunikativních strategií, z nich vyplývajících diskurzivních postupů a užitých jazykových prostředků.

Práce je rozčleněna na tři části. V úvodní části se diplomantka pokusila o vymezení komunikativní oblasti turistiky a typů komunikativních situací, v nichž dané texty vznikají. Charakteristice textů knižních turistických průvodců se věnuje v posledním oddíle úvodní části (str.29 – 38): Knižní turistické průvodce zařazuje mezi informační turistické materiály s primární komunikativní funkcí informační, dále přesvědčovací a též konativní. Knižní publikace zdařile charakterizuje z hlediska kompozičního – upozorňuje na heterogenost textů, v nichž se slohové (= diskurzivní) postupy prolínají ve směřování k dosažení konkrétního komunikativního záměru (= komunikativní funkce). Při rozboru slohových postupů vyplývajících z komunikativní strategie diplomantka rozebírá jazykové prostředky statického popisu (str.31-32) a popisu dynamického (str.32-34). Podává zasvěcený přehled prostředků injunkce užívaných v itinerářích, doložený funkčními ukázkami. Na str.34 pak uvádí další dva slohové postupy - informační a vyprávěcí. Postrádám zde ukázky a charakteristiku jazykových prostředků, zejména pak u postupu vyprávěcího (užití *passé simple*; PC + narativní příslovce; *présens* vyprávěcí). Zde bylo možno využít alespoň ukázky ze str.36 (*l'abbaye de Silvacana*) s poukazem na stále živý výskyt *passé simple* v textech dané oblasti. V obecné charakteristice jazykových prostředků diplomantka zdůrazňuje užití kondenzačních prostředků lexikálních, morfologických a syntaktických s doplněním ukázek z různých knižních průvodců.

Druhá část práce je zaměřena na rozbor výstavby konkrétních textů, užití jazykových prostředků ve vztahu k typu textu, komunikativní strategii a slohovým postupům. Diplomantka si vybrala tři knižní průvodce určené různým typům adresáta – potenciálního turistu (od nejméně náročného k nejprestižnějšímu), od jehož předpokládaných zájmů a potřeb se odvíjejí informace a nabízené služby. Každý text je rozebrán z hlediska podávaných informací, slohových postupů a jazykového vyjádření. Autorka věnuje náležitou pozornost nejazykové podobě textu - jeho umístění v kompozici celého průvodce či stránky, užití piktogramů, funkční uplatnění různých typů písma, atp.

Text *Auberge de jeunesse* (str.44), adresován dle názvu nejméně náročnému turistovi, přináší informace o ubytovacím zařízení. Autorka zdůraznila neslovesný charakter jazykového vyjádření údajů o umístění, vybavení a zhodnocení skromného ubytování. Upozorňuje na funkci výčtu na úrovni větné i textové výstavby (str.47). Charakterizuje jazykové prostředky slohového postupu informačního a statického popisu. Všimá si též lexikálních výrazů užívaných s cílem důvěrně oslovit věkovou skupinu mladých návštěvníků.

Druhý text, *Palais des Papes*, uvádí popis historického objektu začleněný do celé stránky turistického průvodce *Guide voir*. Diplomantka charakterizuje funkci textu z hlediska umístění dalších informací na stránce průvodce a také rozvržení stránky spolu s obrázkovým doprovodem. U nejazykové podoby textu se zaměřuje dále na funkce piktogramů, typů písma umožňujících lepší orientaci průvodcem. Velmi zdařilý je jazykový rozbor prostředků statického popisu – po stránce lexikální, morfologické i syntaktické. U kondenzačních prostředků upozorňuje zejména na předsunutá participia ve funkci sekundárního predikátu,

jejichž užití umožňuje vypustit určité tvary slovesa v historickém čase *passé simple*. U slovní zásoby pak upozorňuje na přesvědčovací funkci kladně hodnotících adjektiv.

Třetí text, *Promenade dans la ville*, je itinerář zasazený do celé stránky průvodce a je součástí více informací o navštívené lokalitě představené v průvodci *Guides bleus*. Při rozboru grafické podoby textu upozorňuje diplomantka na různé techniky čtení, jež umožňují získávat informace z itineráře na základě uvedených grafických symbolů. U jazykové stránky je pozornost soustředěna na dějový popis vyznačující se linearitou pokynů vyjádřených imperativem sloves pohybu ve spojení s časoprostorovými výrazy.

Poslední část práce je zaměřena na didaktické využití těchto rozebraných textů knižních turistických průvodců. Diplomantka didaktické využití koncipuje v rámci doplňkových textů - dokumentů s předem vymezeným cílem a vzhledem ke stupni dosaženého ovládnutí jazyka a komunikativní kompetence čtení (v souladu s kritérii Evropského referenčního rámce pro jazyky). Rozbor prokázal, že i s texty obtížnými lze pracovat na různých úrovních v rámci orientačního čtení na základě klíčových informací a doprovodného obrazového materiálu, který plní z velké části též funkci poznávací. Nezanedbatelné je rozvíjení pragmatické kompetence - orientace knižním turistickým průvodcem - a posílení obecné kompetence *savoir faire*, tj. umět jednat při plnění úlohy v konkrétní komunikativní situaci na základě pokynů a rad uvedených v průvodcích. Tyto dvě uvedené kompetence jsou rozvíjeny u všech tří textů na základě cvičení zaměřených na globální i detailní porozumění, dále cvičení usoustavňujících a rozvíjejících slovní zásobu tematického okruhu a zejména cvičení konverzačních, v nichž publikum řeší konkrétní úlohu v konkrétní komunikativní situaci. Témata textů a cvičení jsou uváděna za pomoci mapy (lokalizace regionu, města), ilustrativních fotografií, plánek města, piktogramů.

Předkládaná diplomová práce prokazuje teoretickým úvodem i rozбором konkrétních textů diplomantčinu schopnost analyzovat textovou výstavbu z hlediska komunikativních strategií, slohových postupů i jazykových prostředků, jež se podílejí na konstituci textů konkrétní komunikativní oblasti. Didaktické využití textů svědčí o solidních znalostech z oblasti lingvodidaktiky i o dovednostech potřebných pro práci v cizojazyčné výuce.

Práci doplňují funkčně umístěné přílohy textů i obrazové materiály ilustrativní či sloužící jako východiska ke cvičením. Bibliografie zahrnuje tituly francouzských, českých, italských lingvistů a lingvodidaktiků.

Závěrečné francouzsky psané résumé je více obecné zejména v didaktické části. České a anglické shrnutí prezentují spíše metodický popis jednotlivých částí práce.

Dotazy a připomínky:

1) Za redundantní považuji úvodní strany (8-13) o historii turistiky, druzích turistiky, průběhu turistických aktivit, atd. V dalším textu na tento oddíl není odkazováno, ačkoli je uveden jako nezbytný pro další práci. Naopak postrádám poslední kapitolu druhé části signalizovanou na str.39, jež má shrnovat „na všech jazykových rovinách frekventované jazykové prostředky, bez jejichž znalosti by potenciální cizojazyčný adresát textu ... neporozuměl“ (cit.str.39).

2) S ohledem na potenciální adresáty postrádám vysvětlení zkratky *leGdR* užívané v odkazech, např. str. 37.

3) Není zřejmé, zda text K.Šebesty (str.27) je citovaný či parafrázovaný; v každém případě chybí stránkový odkaz.

4) str. 57 – ukázka b) *le Consistoire où tenait le conseil des souverains pontifs ...* - vedlejší věta v ukázce je sice uvedena relativním příslovcem místa, je však větou přívlastkovou.

5) str.66) – ukázka – *Passez place des Récollets, à la halle de pierre et fer du XIXe s., puis rue des Arts, ...* Který ze syntaktických členů vyjadřuje apozici?

6) Ač bohemistka, chybje autorka opakovaně ve tvarech relativního zájmena *jenž* (např. str. 7, 22, 24, 31, 55); v textu zůstaly neopravené i další nedůslednosti (např. str. 6, 24, 41, 47, 58, 73).

7) Škoda, že jazykové chyby figurují i v didaktické části - v textech francouzsky psaných cvičení:

- označení rodu

str.74 – *Quel est l'adresse de son courrier électronique?*

str.75 – *Comment le prix varie-t-elle?*

str.96 – *la rue Royal*

- nedůslednost ve značení čísla

str.76 – *Vous êtes descendus* a táž situace s týmž adresátem – *Vous êtes descendu.*

- nesrozumitelná stavba otázky

str.77 – *Comment quoi peut-on savoir s'il s'agit d'un hôtel cher*

8) V résumé upozorňuji na terminologcké nepřesnosti: pro *komunikativní oblast* existuje ve francouzštině termín *le domaine de communication*, pro *jazykové prostředky* je ve francouzštině ustáleno spojení *les moyens linguistiques*. Větší péče mohla být též věnována při opravě morfosyntaktických nedbalostí.

Předkládaná práce splňuje kritéria kladená na diplomovou práci a doporučuji ji k obhajobě.

V Praze, 12.května 2008

PhDr.Hana Loucká,CSc.
vedoucí diplomové práce